

**SUNDSVALLS
GYMNASIUM**

VÄSTERMALM

Nationella program

Likabehandlingsplan

- **plan för arbetet mot trakasserier, diskriminering och kränkande behandling**

Läsåret 2022/23

Kontaktpersoner

Kurator: Ulrika Sörling, Anna-Karin Granlund och Kornelia Rosvall af Geijersstam

2022-08-30

Innehållsförteckning

1. Syfte och bakgrund	3
2. Värdegrund och arbetssätt	3
3. Ansvarig rektor	3
4. Utvärdering av genomförda insatser/åtgärder läsåret 2021/22	4
5. Redovisning av årets kartläggning samt riskområden	5
6. Mål för arbetet	11
7. Handlingsplan	12
8. Elevers delaktighet i arbetet	12
9. Rutiner vid akuta situationer	14
10. Bilaga; STELLA	15
11. Bilaga; Definitioner och begrepp	16

1. Syfte och bakgrund

Det råder ett absolut förbud mot att kränka, diskriminera eller trakassera elever. All personal har handlingsplikt och skyldighet att utreda och vidta åtgärder.

Syftet med en likabehandlingsplan är att elever ska skyddas mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Planen beskriver enhetens systematiska arbete, för elever, personal och vårdnadshavare. En plan för arbetet ska varje år beskriva verksamhetens mål och de åtgärder som ska planeras. Genomförandet av dessa åtgärder ska sedan utvärderas i efterföljande års plan.

Skollagen fastställer att alla skolformer ska arbeta målinriktat för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Skolverket anger att planen ska utgå från en kartläggning av nuläget, som beskriver risker och analyserar orsaker.

2. Värdegrund och arbetssätt

Sundsvalls gymnasium, Västermalm ska vara en trygg mötesplats för ungdomar och vuxna.

Vår verksamhet bygger på demokratiska värderingar om alla människors lika värde och vi accepterar inga former av överträdelser av diskrimineringslagens och skollagens bestämmelser.

Skolan ska långsiktigt arbeta för en studiemiljö som främjar elevers inflytande, lika värde samt motverka diskriminering och kränkningar. Detta arbete ska ske i nära samarbete med eleverna.

3. Ansvariga rektorer

Rektorsområde 1:	TE, NA	- Julia Riabouchkina
Rektorsområde 2:	BA, EE, IN	- Martin Roos
Rektorsområde 5:	FT, VO	- Tove Palin

4. Utvärdering och analys av genomförda insatser/åtgärder läsåret 2021/22

Nedan redovisas en utvärdering och analys av genomförda insatser utifrån fjolårets likabehandlingsplan.

- **Rektor med stöd av kurator går igenom likabehandlingsplanen med arbetslagen. Personalen informeras om rutinerna för STELLA-rapportering. Personalen ges tid att diskutera egna normer och attityder samt sådana som präglar den pedagogiska verksamheten.**

Detta har genomförts på flera program. På en del arbetslag har detta inte prioriterats av olika anledningar. För att få en kvalitet och likvärdighet så bör denna insats planeras in i programmens årshjul.

- **Mentor med stöd av kurator och skolsköterska informerar/diskuterar likabehandlingsplanen med respektive klass. Eleverna ska få möjlighet att återkommande diskutera normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas. Kuratorerna arbetar fram ett stödmaterial som mentor kan använda på mentorstid.**

Elever i år 1 har informerats och getts tillfälle att diskutera vad skolans likabehandlingsplan innebär och var man kan vända sig vid kränkningar.

I nöjdhetsenkäten svarade 40 % av eleverna att de under lektionstid arbetat med frågor som handlat om trygghet och likabehandling. En del av mentorerna har använt sig av det stödmaterial som finns för att arbeta med likabehandling och trygghet.

Det är av vikt att frågor som rör trygghet och likabehandling prioriteras varför detta är ett utvecklingsområde inför nästa läsår.

- **Programarbetslagen planerar och genomför insatser som ska ske under året för att öka trygghet och trivsel för eleverna.**

91% av eleverna uppger att de trivs på Västermalms skola. 92 % av eleverna uppger att de känner sig trygga.

Programarbetslagen har i varierande grad genomfört olika insatser i syfte att öka trygghet och trivsel för eleverna.

Detta är fortsatt ett utvecklingsområde inför kommande läsår.

- **Öka elevernas delaktighet kring den fysiska och psykiska arbetsmiljön genom klassråd, programforum och matråd. Elevers medverkan kring ordningsregler sker via klassråden.**

I nöjdhetsenkäten svarade 67 % av eleverna att de var med och påverkade sin skolmiljö. 40 % ansåg att det fick vara med och bestämma gällande skolans ordningsregler.

Det har varierat mellan skolans program i vilken omfattning klassråd och programforum har genomförts. Utifrån protokollen kan vi se att diskussioner har förts gällande trygghet, trivsel och studiero.

I matrådet har främst frågor kring maten diskuterats. Det har framkommit att situationen i matsalen blivit lugnare med mindre trängsel och köer. Orsaken är bland annat att det är färre ungdomar som äter i matsalen nu jämfört med tidigare. Det är inga ungdomar från de nationella programmen som deltagit på matrådet detta läsår. Det är viktigt att fler ungdomar blir delaktiga i matrådet för att kunna påverka. Ett arbete för att rekrytera elevrepresentanter till matrådet behöver därför göras.

Elevernas inflytande över sin arbetsmiljö, gällande bland annat skolmiljö och ordningsregler, är en viktig faktor för att eleverna ska känna att de trivs och känner sig trygga. Dessa frågor behöver tas upp på mentorstid, klassråd, matråd och programforum för att eleverna ska känna att de kan vara med och påverka sin skolmiljö. Skolan bör verka för en ökad likvärdighet för att säkerställa att eleverna är mer delaktiga beträffande sin arbetsmiljö.

- **Mentor informerar sina elever om var man vänder sig vid trakasserier och kränkningar.**

I nöjdhetsundersökningen har 89 % svarat att de vet vem de kan prata med om någon varit elak mot någon elev. Fortsatt arbete behövs kring var man som elev vänder sig när man känner sig kränkt eller ser att en annan elev är utsatt.

5. Redovisning av årets kartläggning samt riskområden

Västermalms skolas nöjdhetsenkät har använts som underlag för kartläggning av riskområden detta läsår. Enkäten genomfördes under mars-april på skolans nationella program i år 1-4. Svarsfrekvensen var 67%.

I enkäten ingår frågor från skolverkets skolenkät samt några egna frågor. Några av frågorna har nya formuleringar.

Resultaten i årets nöjdhetsenkät redovisas i procent.

Introduktionsprogrammen, språkinstruktionen och gymnasiesärskolan har egna enkäter och likabehandlingsplaner.

Underlaget för kartläggningen har bestått av:

- anmälningar som gjorts om kränkande behandling vid Västermalms skola
- resultatet av nöjdhetsenkäten vid Sundsvalls gymnasium, skolområde Västermalm
- jämförelse med svaren på några av frågorna i hälsosamtalen med elever i år 1 på Västermalms skola läsåret 2021/22.

Lsåret 2021/22 finns 6 registrerade anmälningar om kränkande behandling. Förra läsåret registrerades 5 anmälningar.

Kränkningarna detta läsår har bestått av:

- 2 - verbala trakasserier
- 4 - hotelser

Redovisning av frågorna från nöjdhetsenkäten som är kopplade till likabehandlingsplanens mål.

- **Känner du till skolans likabehandlingsplan?**

	2021	2022
Ja	64%	60%

Kommentar: Detta är ett utvecklingsområde. Eleverna på samtliga program har fått information om likabehandlingsplanen men ändå är det en stor del av eleverna som inte känner till likabehandlingsplanen. Eventuellt krävs att frågan omformuleras för att vi ska få en sann bild av elevernas kunskap om planen.

- **Har du blivit utsatt för diskriminering, kränkningar eller trakasserier det här läsåret?**

	2021	2022
Ja	8 %	8%
Pojkar	5%	5%
Flickor	11%	16%

Kommentar: I år är det 51 elever som har uppgett att de blivit utsatta för kränkningar. Det är ungefär samma antal som de senaste åren. I fjol var det ingen skillnad mellan pojkar och flickor. I år är det mer än dubbelt så många flickor som uppger att de har blivit utsatta.

I skolsköterskornas hälsosamtal för elever i år 1 har 10 % svarat att de har uppmärksammat att det förekommit kränkning eller utanförskap på skolan de senaste 3 månaderna.

- **På vilket sätt har du blivit utsatt?**

	2021	2022
Verbalt	44%	62%
Utfrysning	42%	40%
Fysiskt	17%	18%
Sociala medier	30%	22%
Skadegörelse	9%	10%

Kommentar: 50 elever har svarat att de har blivit utsatta. Av dessa kan vi konstatera att det i år har blivit fler som har utsatts verbalt.

- **Om du svarat ja, fick du någon hjälp av någon personal på skolan då?**

	2021	2022
Ja	16%	27%
Nej	42%	30%
Ville inte ha hjälp	42%	43%

Kommentar: En stor del av eleverna som svarat har uppgett att de inte ville ha hjälp av personal. En reflektion är att eleverna på gymnasiet är unga vuxna och kanske därför vill lösa konflikter på egen hand utan inblandning av vuxna. Men det kan också vara att man inte tycker att personalen kan göra någon skillnad. Frågan kan lyftas på klassråd och programforum för att bättre förstå vad som ligger bakom detta svar.

- **Jag vet någon personal på skolan jag kan prata med om någon har varit elak mot mig eller annan elev.**

	2021	2022
Ja	93%	89%

Kommentar: I hälsosamtalen för elever i år 1 har 89% svarat att de vet vem de ska vända sig till vid upptäckt eller upplevelse av kränkning på skolan. Fortsatt behövs samtal kring dessa frågor så att alla elever kan känna sig trygga med att vända sig till någon vuxen om man upplever sig kränkt eller ser att en annan elev är utsatt.

Om någon elev blir utsatt för kränkningar på skolan- upplever du då att personal agerar/hjälper till?

	2021	2022
Ja	81%	84%

Kommentar: Frågan behöver tas upp på mentorstid, klassråd och programforum för att få elevernas bild av situationen. Genomgång av likabehandlingsplanen och rutiner vid inträffade händelser behöver göras på respektive programarbetslag.

- **Jag känner mig trygg i skolan**

	2021	2022
Ja	93%	92%

Kommentar: Totalt på Västermalm svarade 50 av totalt 606 elever att de inte kände sig trygga i skolan, det motsvarar 8 % av eleverna. I hälsosamtalen för elever i år 1 har 91% svarat att de känner sig trygga i skolan.

Målet är att alla elever ska känna trygghet i skolan varför denna fråga återkommande behöver lyftas i olika forum utifrån olika aspekter. Forskning visar att trygghet och trivsel är viktiga faktorer för att nå måluppfyllelse för eleverna.

- **Finns det platser i skolan som du upplever som otrygga?**

	2021	2022
Ja	14%	14%

Kommentar: Samma svar som i fjol då vi hade distansstudier.

- **Om du svarade ja, vilka platser är otrygga?**

80 svar, kan uppgett flera alternativ

	2021 Antal	2022 Antal
Totalt antal svar:	84	80
Centralhallen	27	39
Matsalen	30	25
Korridoren	34	35
Idrotten	12	5
Övrigt	10	3

Kommentar: Detta läsår har det inte funnits några elevcoacher på Västermalm. De coacher som tidigare fanns hade god kännedom om eleverna vilket gjorde att de kunde

förebygga och förhindra att negativa situationer uppstod på skolan. Detta läsår har otryggheten i centralhallen ökat. Avsaknaden av vuxna kan vara en del i detta. I mitten av höstterminen öppnade elevfiket i centralhallen. Det verkar dock inte som om detta är tillräckligt för att skapa trygghet för eleverna.

- **Har du under läsåret på lektionstid diskuterat, arbetat med eller gjort övningar som handlar om trygghet och likabehandling?**

	2021	2022
Ja	40%	40%

Kommentar: Utvecklingsområde. Trots att alla elever haft närundervisning detta läsår är svaret detsamma som när vi hade distansstudier. Det är viktigt att göra ett systematiskt arbete kring detta och planera insatserna i ett årshjul.

- **I min skola finns det elever som jag är rädd för.**

	2021	2022
Ja	8%	11%

Kommentar: 65 elever uppgav att de var rädda för någon annan elev. Målet är att alla elever ska känna sig trygga varför trygghetsaspekten behöver diskuteras på mentorstid, klassråd och programforum.

- **I min skola finns det personal som jag är rädd för.**

	2021	2022
Ja	6%	7%

Kommentar: 45 elever av de som besvarade enkäten var rädd för någon personal. Det är av största vikt att elever informeras ytterligare om likabehandling mellan elev och personal för att komma tillrätta med detta problem. En reflektion är om personalen känner till denna problematik? EHT-teamet är en viktig del i arbetet med att skapa trygghet och finnas som stöd för eleverna.

- **I min skola respekterar elever och lärare varandra.**

	2021	2022
Ja	88%	84%

Kommentar: Ett fortsatt arbete för att skapa förståelse och respekt för varandra behöver göras.

- **I min skola är vi elever med och påverkar vår skolmiljö.**

	2021	2022
Ja	71%	67%

Kommentar: Utvecklingsområde. Trots att eleverna haft närundervisning har det blivit sämre resultat på denna fråga. Frågan behöver lyftas i olika forum för att eleverna ska känna att de kan vara med och påverka sin skolmiljö.

- **I min skola är vi elever med och bestämmer vilka ordningsregler vi ska ha.**

	2021	2022
Ja	47%	40%

Kommentar: Utvecklingsområde. Trots att eleverna haft närundervisning har det blivit sämre resultat på denna fråga. Frågan behöver tas upp på mentorstid och klassråd för att elevernas ska känna sig delaktiga.

- **Jag trivs i skolan.**

	2021	2022
Ja	90%	91%

Kommentar: Resultatet i hälsosamtalen för elever i år 1 var något lägre, 83%. Trivsel är en framgångsfaktor för att nå måluppfyllelse för eleverna och frågan behöver hållas levande i olika forum för att man ska kunna öka trivselen för samtliga elever.

- **Jag är nöjd med min skola som helhet.**

	2021	2022
Ja	90%	84%

Kommentar: Många faktorer påverkar troligen detta svar. Hur eleverna svarat på frågan kan handla om både om hur man upplever den psykiska arbetsmiljön med sociala kontakter, kamratskap och möjlighet att påverka sin vardag i skolan. Men även fysisk arbetsmiljö såsom klassrum, verkstäder, matsal, korridorer, uppehållsrum, övriga lokaler, toaletter, möbler, utomhusmiljöer, schemaläggning med mera påverkar nöjdheten.

Sammanfattningsvis kan följande riskområden identifieras:

- På Västermalms skola känner 60% av eleverna till skolans likabehandlingsplan. Det är något färre än förra läsåret.
- 40% av eleverna svarade att de under lektionstid diskuterat, arbetat med eller gjort övningar som handlar om trygghet och likabehandling.
- 5% av pojkarna och 16% av tjejerna har uppgivit att de har utsatts för diskriminering, kränkningar och trakasserier. Bland tjejerna är det en något högre andel än i fjol som upplever sig vara utsatta.
- Antalet STELLA-anmälningar är få i förhållande till det antal elever som uppgivit att de blivit kränkta. Inför läsåret 2022/23 ska arbetslagen informeras mer om användandet av STELLA och rutiner för dokumentation.
- Kartläggningen visar att skolans förebyggande insatser för att förhindra kränkande behandling måste förbättras och systematiseras.
- På skolan har vissa otrygga platser identifierats. Främst är det i matsalen, centralhallen och korridorer som de flesta elever känner sig otrygga.
- I kartläggningen framgår att eleverna behöver bli mer delaktiga i att påverka sin skolmiljö.
- Eleverna bör ges bättre möjligheter att påverka utformningen av skolans ordningsregler.

6. Mål för arbetet

Mål

- Likabehandlingsplanen ska vara känd bland personal, elever och föräldrar.
- Alla elever ska trivas och känna sig trygga.
- Att få elever mer delaktiga kring arbetet med den fysiska och psykiska skolmiljön.
- Att utveckla det främjande och förebyggande arbetet för att förhindra kränkande behandling

7. Handlingsplan

Föreslagna åtgärder läsåret 2022/23	Ansvarig	När
Likabehandlingsplanen går igenom med arbetslagen. Personalen informeras om rutinerna för STELLA-rapportering. Personalen ges tid att diskutera egna normer och attityder samt sådana som präglar den pedagogiska verksamheten.	Rektor Kurator	Enligt varje programs årshjul
Mentor med stöd av kurator och skolsköterska informerar/diskuterar likabehandlingsplanen med respektive klass. Eleverna ska få möjlighet att återkommande diskutera normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas. Stödmaterial finns att tillgå för att använda på mentorstid.	Mentor Kurator	Enligt varje programs årshjul Under läsåret
Programarbetslagen planerar och genomför insatser som ska ske under året för att öka trygghet och trivsel för eleverna.	Rektor och arbetslag	Enligt varje programs årshjul
Öka elevernas delaktighet kring den fysiska och psykiska arbetsmiljön genom klassråd, programforum och matråd. Elevers medverkan kring ordningsregler sker via klassråden.	Mentor Rektor Kurator Skolsköterska	Enligt varje programs årshjul
Mentor informerar sina elever om vart man vänder sig vid trakasserier och kränkningar.	Mentor	Regelbundet under läsåret

8. Elevers delaktighet i arbetet

I nöjdhetsenkäten framkom att elevers delaktighet och påverkan på skolmiljön är ett utvecklingsområde. Det finns dock plattformar där elever regelmässigt deltar och har möjlighet att uttrycka önskemål, förslag och synpunkter kring skolmiljön.

Dessa är:

- Klassråd; här kan eleverna förslagsvis vara med och utforma skolans/programmets ordningsregler.
- Programforum; elevrepresentanter från varje program och årskurs träffar rektor och kurator/skolsköterska för programmet och eleverna får möjlighet att föra fram synpunkter som framkommit vid klassråden.
- Matrådet; elevrepresentanter, ansvarig rektor och personal från skolköket träffas för att diskutera möjlighet till utveckling av den fysiska miljön i matsalen samt annat som rör skolmaten.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att:

- 60% av eleverna känner till skolans Likabehandlingsplan.
- De flesta elever på Västermalm känner sig trygga och trivs i skolan.
- Fortfarande finns flera platser på skolan som eleverna upplever som otrygga. Det är samma platser som har identifierats under flera år. Matsalen och centralhallen är den plats på skolan där flest elever känner sig otrygga.
- Frånvaron av elevcoacherna har märkts under året då det har varit mer stökigt på Västermalm. Detta har haft en negativ inverkan på elevernas trygghet och trivsel.
- Skolan behöver fler trygga mötesplatser.

Andelen elever som har blivit utsatta för diskriminering, kränkningar eller trakasserier under läsåret är ungefär som föregående år. I fjol var det ingen skillnad mellan pojkar och flickor. I år är det dubbelt så många flickor som uppger att de har blivit utsatta.

- De flesta elever vet någon personal de kan prata med om de blivit utsatta för diskriminering, kränkning eller trakasserier på skolan.
- Eleverna tycker att de flesta av personalen agerar när de ser någon elev som blivit kränkt. Det är en ökning från fjolåret.
- Det är knappt hälften av eleverna som tycker att de är med och bestämmer om skolans ordningsregler.
- Eleverna behöver få vara mer delaktiga i att påverka sin skolmiljö.
- Drygt hälften av eleverna svarade att de tycker att skolan arbetar med att förhindra kränkande behandling. Insatser görs på skolan gällande detta men dessa behöver bli tydligare så eleverna upplever skillnad.

9. Rutiner för akuta situationer

När elev kränker elev

- A. Lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev har blivit utsatt för kränkande behandling ska anmäla detta till rektor eller EHT- kurator/skolsköterska.
- B. Anmälan ska göras i STELLA* under fliken för ”Anmälan om kränkande behandling av barn/elever”. Det dokumentet finns på Inloggad under tjänsten rapportera tillbud och skador.
Blanketten skickas digitalt till Barn och utbildningskontoret.
- C. Så snart skolan får kännedom om att en elev anser sig kan vara kränkt inträder, utöver anmälningsskyldigheten också utrednings- och åtgärdsskyldighet. Detta gäller oavsett hur skolan fått informationen; från elev, vuxen eller anonymt.
- D. En utredning utifrån händelsen påbörjas. Kurator/skolsköterska ansvarar för att göra utredningen.
- E. Föräldrar/vårdnadshavare kontaktas vid omyndig elev.
- F. Upprätta tid för uppföljning och utvärdering.

Rutiner när vuxen kränker, trakasserar eller diskriminerar elev

- Rektor utreder och ansvarar för dokumentationen, uppföljning och kontakt med elevens vårdnadshavare.
- Anmälan går vidare till huvudman och i vissa fall kontaktas fackliga representanter.

Bilaga: STELLA-rapportering

Rutiner för utredning i ”STELLA”

”STELLA” är ett system för dig som är medarbetare.

Här kan du anmäla händelser såsom t.ex. skador, tillbud och kränkande behandling

Du kan även se händelser som du tidigare har anmält.

Om du inte kan slutföra din händelserapportering kan du välja att spara det som skrivits till nästa gång du loggar in i STELLA.

Om du har en påbörjad rapport så måste den slutföras innan du kan gå vidare med nästa händelserapport.

Din chef kan påbörja hanteringen av din anmälan när denna är slutförd.

- A. Lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev har blivit utsatt för kränkande behandling ska anmäla detta till rektor.
- B. Anmälan ska göras i STELLA under fliken för ”Anmälan om kränkande behandling av barn/elever”. Det dokumentet finns på Inloggad under ”Mina verktyg” - Tjänsten rapportera tillbud och skador. Blanketten skickas digitalt till Barn och utbildningskontoret.
- C. Kurator/skolsköterska kan vara behjälpliga med att rapportera i ”STELLA”.
- D. Så snart skolan får kännedom om att en elev anser sig kan vara kränkt inträder, utöver anmälningsskyldigheten också utrednings- och åtgärdsskyldighet. Detta gäller oavsett hur skolan fått informationen; från elev, vuxen eller anonymt.
- E. Kurator/skolsköterska ansvarar för utredningen.
- F. Efter anmälan av ärendet i ”STELLA” ska ärendet dokumenteras.

10. Bilaga: Definitioner och begrepp

Diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen

Med diskrimineringsgrund menas de kategorier av personer eller de karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen:

• **Kön**

Diskriminering och trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till elevens könstillhörighet. Sexuella trakasserier är kränkningar av sexuell natur. De kan ta sig uttryck i sexualiserat språkbruk, tafsande eller visning av pornografiskt material. Vuxna i skolan måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där elevers uppträdande/agerande inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.

• **Könsidentitet eller könsuttryck (i diskrimineringslagen könsöverskridande identitet eller uttryck)**

Att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

• **Etnisk tillhörighet**

Diskriminering och trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet kan vara förlöjligande eller skämt kopplat till en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg. Skolan har ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.

• **Religion eller annan trosuppfattning**

Skolan får inte missgynna någon elev på grund av hans eller hennes religion. I skolan ska föräldrar kunna lämna sina barn utan att de blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Skolan är skyldig att se till elevens bästa och alla elever har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism eller agnosticism.

• **Funktionsnedsättning**

(i diskrimineringslagen funktionshinder)

Funktionsnedsättning^{ar} kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell och påverka livet på olika sätt. Hit räknas både sådana som syns, och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, hörsel och synskador, ADHD och dyslexi. Graden av funktionsnedsättning har ingen betydelse. Funktionshinder uppstår när personer med funktionsnedsättning upplever begränsning i relation till omgivningen. Funktionshinder är inte en egenskap hos individen utan det är miljön som kan vara funktionshindrade.

- **Sexuell läggning**

Skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning. Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexualitet. Skolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till eleven.

- **Ålder**

Det är fortsatt tillåtet att särbehandla på grund av ålder om:

- särbehandling gäller tillämpning av bestämmelse i förskola, förskoleklass, skolbarnomsorg, grundskola, särskola och specialskola samt om
- särbehandling har ett berättigande syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga.

Direkt diskriminering

Att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Direkt diskriminering känns igen genom likartade fall behandlas olika. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på detta program.

Indirekt diskriminering

Med indirekt diskriminering menas lika behandling av olika fall. Krav som verkar neutrala men som i praktiken innebär att en viss grupp missgynnas. Det sker t.ex. när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev med ett visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, diskriminerar skolan indirekt de elever som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäligen tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Den som låter bli att genomföra skäligen tillgänglighetsåtgärder kan komma att göra sig skyldig till diskriminering.

Trakasserier

Ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Begreppet ”sexuella trakasserier” innebär ett handlande av sexuell natur som för den skull inte behöver ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Diskriminering är när en vuxen i skolan missgynnar en elev och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier som utförs av skolans personal kan också vara diskriminering och kan t.ex. ske genom skolans regler, undervisning, läroböcker etc.

Kränkande behandling enligt skollagen

Skolan ska förebygga och förhindra det som i skollagen benämns som kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Det definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker en elevs värdighet. Kränkningar kan vara fysiska, verbala, psykosociala, texter och bilder.

Fler begrepp

• **Mobbning**

En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

• **Rasism**

En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

• **Främlingsfientlighet**

Rädsla för och/eller stark motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristika.

• **Homofobi**

En uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle och som ger uttryck för en starkt negativ syn på homo- eller bisexuella personer.